KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) 2020/593

av den 30 april 2020

om tillåtelse att ingå avtal och fatta beslut om marknadsstabiliserande åtgärder inom potatissektorn

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 ([1]), särskilt artikel 222, och

av följande skäl:

(1) Potatissektorn kan delas in i färsk potatis (matpotatis), som främst köps för konsumtion i hemmet, och potatis för bearbetning, som används i djurfoder och bearbetade livsmedelsprodukter, t.ex. fryst potatis (inklusive frysta pommes frites), torkad potatis och beredd eller konserverad potatis.

(2) Produktionen av potatis uppgår till omkring 52 miljoner ton, varav 19,5 miljoner ton avser potatis för bearbetning. De största unionsproducenterna av potatis för bearbetning är Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien och Nederländerna. Produktionen av frysta pommes frites uppskattas till ca 41 % av produktionen av potatis för bearbetning.

(3) Unionen är nettoexportör av bearbetad potatis. Under de senaste fem åren beräknas att i genomsnitt minst 4 miljoner ton potatis exporteras från Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien och Nederländerna till tredjeländer i form av bearbetade potatisprodukter. Exporten av fryst potatis, och i synnerhet frysta pommes frites, är särskilt betydande under normala marknadsförhållanden, eftersom 64 % av den frysta potatis som exporteras i hela världen kommer från unionen, och värdet av exporten av frysta pommes frites från unionen till tredjeländer uppskattades under 2019 till 1,85 miljarder euro.

(4) På grund av den rådande covid-19-pandemin och de omfattande reserestriktioner som införts i medlemsstaterna, har producenter av potatis för bearbetning drabbats av en ekonomisk störning som leder till finansiella svårigheter och likviditetsproblem.

(5) Sjukdomens spridning och de åtgärder som vidtagits begränsar tillgången på arbetskraft, vilket särskilt påverkar produktionen, bearbetningen och transporten av potatis för bearbetning.

(6) Den obligatoriska stängningen av restauranger och andra inrättningar, såsom matsalar i skolor och på arbetsplatser, samt inställda idrotts- och underhållsevenemang, såsom kultur- och utomhusfestivaler och idrottstävlingar, i unionen och i tredjeländer har också inneburit att hotell- och restaurangbranschen stannat upp, vilket har lett till avsevärda förändringar i efterfrågemönstren för potatisprodukter. Eftersom konsumenterna inte längre äter ute eller köper snabbmat i någon större utsträckning har konsumenternas efterfrågan flyttats till färsk potatis för tillagning i hemmet. Även om konsumenterna har ökat sin konsumtion av vissa bearbetade potatisprodukter, såsom chips och pulvermos, kan detta inte kompensera för nedgången inom hotell- och restaurangbranschen.

(7) Dessutom upphäver köpare i unionen och på världsmarknaden kontrakt och skjuter upp att teckna nya i väntan på ytterligare prisfall. Exporten påverkas dessutom av logistikutmaningar till följd av den stora trängseln i hamnarna i Kina och på andra ställen som uppstod när covid-19-pandemin startade i Kina. Det ökade antalet inställda avgångar förväntas fortsätta åtminstone fram till juni 2020, vilket leder till att antalet containrar blir färre, särskilt de för färska och frysta varor, avgifterna stiger kraftigt och exportörerna får sina leveranser uppskjutna. Sedan den fjärde veckan i mars 2020 har unionsproducenter av potatis för bearbetning rapporterat att antalet transaktioner mellan medlemsstater minskat med 25–47 % och antalet transaktioner för export till tredjeländer minskat med 30–65 %.

([1]) EUT L 347, 20.12.2013, s. 671.

(8) Även om efterfrågan på färsk potatis i detta skede har ökat har efterfrågan på potatis för bearbetning minskat kraftigt, vilket har fått en omedelbar och kraftig inverkan på marknaden. Den kraftiga minskningen av efterfrågan gäller framförallt, men inte enbart, potatis för bearbetning som används till frysta pommes frites, annan skuren potatis och vakuumförpackade produkter som normalt konsumeras på snabbmatställen och i restauranger. På grund av de olika egenskaperna hos färsk potatis och potatis för bearbetning kan potatis för förädling inte säljas på marknaden för färsk potatis. Eftersom det inte förekommer någon handel har priserna på terminsmarknaderna sjunkit kraftigt och priserna har rapporterats vara 90 % lägre i april 2020 jämfört med i januari 2020. Som en följd av handelsstoppet i vissa producentmedlemsstater som Belgien och Frankrike finns det inte längre några prisangivelser för viss potatis för bearbetning, vilket är ett tecken på en akut minskning av transaktionernas volym och värde. I andra medlemsstater, t.ex. Tyskland och Nederländerna, har det rapporterats prissänkningar på 90 % för potatis för bearbetning.

(9) Dessutom finns det för närvarande stora mängder potatis för bearbetning i lager. Det uppskattas att det i slutet av kampanjen för 2020, i juli 2020, kommer att finnas kvar minst 2 650 000 ton potatis för bearbetning från 2019 års kampanj i lagren (med ett värde på 400 miljoner euro). Den potatis för bearbetning som skördades i oktober/november 2019 och som fortfarande finns kvar i lagren kommer snart att bli olämplig för all användning på grund av kvalitetsförsämringar. För att ge utrymme för potatis för bearbetning från 2020 års kampanj kommer producenterna att behöva förstöra den del av det kvarvarande lagret som inte hinner förädlas i tid. Eftersom producenterna måste betala transport- och destruktionskostnader för att förstöra produktionen finns det en risk att denna potatis som en sista utväg i stället kommer att spridas ut på fälten. Om potatis för bearbetning sprids ut på fälten finns risk för långvariga miljömässiga och fytosanitära konsekvenser, eftersom denna potatis kommer att gro ovanpå efterföljande grödor och de sjukdomar som då kan utvecklas kan orsaka långvarig markkontaminering och varaktigt äventyra ny odling.

(10) Ovanstående omständigheter leder till en period av allvarlig marknadsobalans.

(11) För att hjälpa potatisproducenterna att finna en ny jämvikt under denna svåra marknadsobalans är det lämpligt att tillåta att jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare, sammanslutningar av sådana sammanslutningar, erkända producentorganisationer, sammanslutningar av erkända producentorganisationer och erkända branschorganisationer temporärt under en sexmånadersperiod ingår avtal och fattar beslut rörande potatis för bearbetning. Åtgärderna omfattar i) återtag från marknaden och gratisutdelning, ii) förädling och bearbetning, iii) lagring, iv) gemensam marknadsföring och v) tillfällig produktionsplanering.

(12) Sådana avtal och beslut rörande potatis för bearbetning kan omfatta i) återtag av potatis från marknaden för ordnad destruering av produkter eller för gratisutdelning till livsmedelsbanker eller offentliga institutioner, ii) bearbetning av potatis för andra ändamål, t.ex. djurfoder, produktion för metanjäsning, iii) lagringskapacitet och beredning av potatis för längre lagringsperioder, iv) främjande av konsumtionen av bearbetade potatisprodukter och v) planerade åtgärder för att minska de framtida odlingsvolymerna och anpassa befintliga potatiskontrakt från 2020 års kampanj.

(13) Alla avtal eller beslut rörande potatis för bearbetning bör tillåtas temporärt under en sexmånadersperiod. Detta är den period då åtgärderna väntas få störst effekt, eftersom det är då de befintliga lagren av potatis från 2019 års kampanj måste hanteras, och med början i sommar kommer potatisen från 2020 års kampanj att skördas.

(14) Enligt artikel 222.1 första stycket i förordning (EU) nr 1308/2013 ska tillåtelse ges förutsatt att avtalen och besluten inte undergräver den inre marknadens funktion och enbart syftar till att stabilisera sektorn. Dessa särskilda villkor innebär att det inte får förekomma avtal eller beslut som direkt eller indirekt leder till uppdelning av marknader, diskriminering på grundval av nationalitet eller fastställande av priser. Om avtalen och besluten inte uppfyller dessa villkor, eller inte längre uppfyller dessa villkor, ska artikel 101.1 i fördraget tillämpas på dessa avtal och beslut.

(15) Den tillåtelse som föreskrivs i denna förordning bör omfatta unionens hela territorium, då den allvarliga marknadsobalansen drabbar hela unionen.

(16) För att medlemsstaterna ska kunna avgöra huruvida avtalen och besluten rörande potatis för bearbetning undergräver den inre marknadens funktion eller inte, och huruvida de enbart syftar till att stabilisera potatissektorn, bör de behöriga myndigheterna (inklusive konkurrensmyndigheten) i den medlemsstat som har den högsta andelen uppskattad produktionsvolym av potatis som omfattas av dessa avtal och beslut få information om vilka avtal som ingås, vilka beslut som fattas och vilka produktionsvolymer som omfattas.

(17) Mot bakgrund av den allvarliga marknadsobalansen, behovet av att snarast ta itu med det kvarvarande potatislagret och det faktum att den tidpunkt då potatis normalt skördas, lagras och förädlas närmar sig, bör denna förordning träda i kraft dagen efter det att den har offentliggjorts.

(18) De åtgärder som föreskrivs i denna förordning är förenliga med yttrandet från kommittén för den samlade marknadsordningen inom jordbruket.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 152.1a, 209.1 och 210.1 i förordning (EU) nr 1308/2013 tillåts jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare, sammanslutningar av sådana sammanslutningar, erkända producentorganisationer, sammanslutningar av erkända producentorganisationer och erkända branschorganisationer härmed att ingå avtal rörande potatis för bearbetning och fatta gemensamma beslut rörande potatis för bearbetning vad gäller återtag från marknaden och gratisutdelning, förädling och bearbetning, lagring, gemensam marknadsföring samt tillfällig produktionsplanering under en sexmånadersperiod från och med den dag då denna förordning träder i kraft.

Artikel 2

Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkra att de avtal och beslut som avses i artikel 1 inte undergräver den inre marknadens funktion och enbart syftar till att stabilisera potatissektorn.

Artikel 3

Tillåtelsens geografiska räckvidd omfattar unionens hela territorium.

Artikel 4

1. Så snart de ingår sådana avtal eller fattar sådana beslut som avses i artikel 1 ska berörda jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare, sammanslutningar av sådana sammanslutningar, erkända producentorganisationer, sammanslutningar av erkända producentorganisationer och erkända branschorganisationer anmäla avtalen eller besluten till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som står för den största andelen av den beräknade produktionsvolymen av potatis i avtalen eller besluten, och därvid ange följande uppgifter:

a) Beräknad produktionsvolym som omfattas.

b) Preliminär genomförandeperiod.

2. Senast 25 dagar efter utgången av den sexmånadersperiod som avses i artikel 1 ska berörda jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare, sammanslutningar av sådana sammanslutningar, erkända producentorganisationer, sammanslutningar av erkända producentorganisationer och erkända branschorganisationer anmäla den produktionsvolym av potatis som faktiskt omfattas av de avtal eller beslut som har anmälts till de behöriga myndigheter som avses i punkt 1.

3. I enlighet med kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/1185 ([2]) ska medlemsstaterna anmäla följande till kommissionen:

a) Senast fem dagar efter utgången av varje enmånadsperiod, uppgift om vilka avtal och beslut som de har fått anmälan om i enlighet med punkt 1 under perioden.

b) Senast 30 dagar efter utgången av den sexmånadersperiod som avses i artikel 1, en översikt över de avtal och beslut som genomförts under perioden.

Artikel 5

Denna förordning träder i kraft dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 30 april 2020.

På kommissionens vägnar
Ursula VON DER LEYEN
Ordförande

([2]) Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/1185 av den 20 april 2017 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1307/2013 och (EU) nr 1308/2013 vad gäller anmälan till kommissionen av uppgifter och handlingar och om ändring och upphävande av vissa kommissionsförordningar (EUT L 171, 4.7.2017, s. 113).